

ધોરણ : 9

ગુજરાતી

પાઠ : 12

સખી માંકડી

સ્વાધ્યાય સોલ્યુશન

Sem : 2

પ્રશ્ન : 1 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી લખો.

(૧) લેખક નકશામાં માર્કડીની લીટી શોધતા નથી કરણું કે...

(૫) લેખકને નકશા-વાચન આવડતું નથી

(ખ) માર્કડી ખૂબ જ મોટી નદી છે.

(ગ) એ સખી મટી નદી થઈ જાય તેવો ભય છે.

(ઘ) એ નદી નકશામાં દેખાતી નથી.

(૨) મહાદેવે માર્કડાલિને વરદાનમાં કેવું બાળક આપવા કહ્યું ?

(ક) તરત મૃત્યુ પામનાર બાળક

(ખ) સોળ વર્ષ જીવનાર સદ્ગુણી બાળક

(ગ) સો વર્ષ જીવનાર મૂઢ બાળક

(ધ) ઉપરના (ખ) અને (ગ) બંને

(૩) માર્કડી લેખકને શું આપતી ?

(ક) શક્કરિયાં

(ખ) અમૃત જેવું પાણી

(ગ) મૃગનક્ષત્રનાં દર્શાન

(ધ) ઉપરના (ક) (ખ) (ગ) ત્રણેથ

(૪) ધૂષ્ટતા માટે યમરાજને કોણો ઠપકો સાંભળવો પડ્યો ?

(ક) ત્રિશૂળધારી શિવજીનો

(ખ) માર્ક્ઝિય ઋષિનો

(ગ) ઋષિપત્નીનો

(ધ) ભાઈ-બહેનનો

પ્રશ્ન : 2 નીચેના પ્રશ્નોનો બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર આપો.

- (1) માર્કડેય જેમ જેમ ઉંમરમાં ખીલતો જાય તેમ તેમ મા-બાપનાં વદન જ્ઞાન થતાં જાય, કારણ કે ..
- માર્કડેય જેમ જેમ ઉંમરમાં ખીલતો જાય તેમ તેમ મા-બાપનાં વદન જ્ઞાન થતાં જાય, કારણ કે તેમનાં મનમાં ચિંતા હતી કે જોતજોતામાં માર્કડેય સોળ વર્ષનો થઈ જશે. તેની વયમર્યાદા પૂરી થતાં એ જીવશે નહિ અને તેઓ ફરીથી નિઃસંતાન થઈ જશે.

(2) માર્કડીને કંઠે અસાધારણ અદભુત એવું કશું નથી તેમ છતાં લેખકને એ શા માટે ગમે છે ?

➤ માર્કડીને કંઠે ખાસ ફૂલો નથી. જાતજાતનાં રંગીન પતંગિયાં નથી. રૂપાળા પણ્ણર નથી. પોતાના મધુર કલરવથી ચિત્તને અસ્વસ્થી કરે એવા નાના-મોટા પ્રપાત પણ નથી. આમ, અસાધારણ અદ્ભુત કહી શકાય એવું કશું જ નથી છતાં લેખકને માર્કડી ગમે છે, કારણ કે ત્યાં કેવળ પ્રેમાળ શાંતિ છે.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેના પ્રશ્નોનાં સાત-આઠ લીટીમાં ઉત્તર આપો.

(1) માર્કડી સાથેનો લેખકનો સહવાસ તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.

➤ માર્કડી નદી લેખકની નાનપણની સખી છે. લેખકને એમના તાલુકાના નકશામાં માર્કડીની લીટી શોધવામાં રસ નહોતો. તેઓ માનતા કે તેમ કરવા જાય તો માર્કડી એમની સખી મટીને સામાન્ય નદી બની જાય. તેમને તો એના પાણીમાં પગ મોકળા કરીને બેસવાનું ગમતું. નાનપણામાં તેઓ માર્કડી સાથે

કેટલીયે વાતો કરતા. એકબીજાનો સહવાસ જ એમના
આનંદ માટે પૂરતો હતો. માર્કડી શું બોલે છે તે
સમજવાની લેખક દરકાર ન કરતાં. લેખક જે બોલે એનો
અર્થ કરવા માર્કડી શોભતી નહિ. તેઓ એકબીજાને
ઉદ્દેશને વાતો કરે છે એટલું જ એમને માટે પૂરતું હતું.
ભાઈ-બહેન ઘણે વરસે મળે એટલે એકબીજાને હજાર
સવાલ પૂછે, પણ એ સવાલો પાછળ જિજ્ઞાસા નથી હોતી.

એ તો પ્રેમ વ્યક્ત કરવાનો એક પ્રકાર છ. લેખક અને
એમની સખી માર્કડી વચ્ચેના સંબંધો પણ આવા જ
હતા. સવાલ શો પૂછ્યો અને જવાબ શો મળ્યો એ તરફ
ધ્યાન આપવા જેટલી સ્વસ્થતા એમના પ્રેમમિલનમાં
નહોતી.

(2) માર્કડેય ઋષિની કથા તમારા શબ્દોમાં આલેખો.

➤ મૃકુંડુ ઋષિને સંતાન ન હતું. એમણે તપશ્ચર્યા કરીને મહાદેવને પ્રસંગ કર્યા. મહાદેવ વરદાન તો આપ્યું, પણ એમાં વિકલ્પ મૂક્યો. મૃકુંડુ ઋષિ સોળ વર્ષ સુધી જીવનાર સદગુણી બાળક પસંદ કરે અથવા સો વર્ષ જીવનાર મૂર્ખ બાળક પસંદ કરે. મૃકુંડુ ઋષિ વિમાસણમાં પડી ગયા. તેમણે તેમનાં ધર્મપણીની સલાહ લીધી. ધર્મપણીએ કહ્યું કે, સગુણી બાળક ભલે સોળ વર્ષ જીવે, પણ એ જ કુલોદ્ધારક થશે. આથી બંનેએ સોળ વર્ષ જીવનાર

સગુણી બાળક માર્ગી લીધું. એનું નામ માર્ક્ડેય પાડ્યું.
માર્ક્ડેય જેમ જેમ મોટો થતો જાય તેમ તેમ મા-બાપના
ચહેરા પર જ્લાનિ છવાઈ જાય. એક દિવસ સોછ વર્ષનો
માર્ક્ડેય પૂજામાં બેઠો હતો ત્યારે યમરાજ તેને લેવા પાડા
પર બેસી આવ્યા. શિવલિંગને લેટીને બેઠેલા યુવાન
માર્ક્ડેયને અડકવાની યમરાજમાં હિંમત નહોતી. આખરે
યમરાજે એના પર પાશ ફેંક્યો. ત્યાં તો શિવલિંગમાંથી

સાક્ષાત् ત્રિશૂળધારી શિવજી પ્રગાટ થયા અને યમરાજે કરેલી
ધૃષ્ટા બદલ તેમને ઠપકો આપ્યો. મૃત્યુંજય મહાદેવનાં દર્શન
થતાં માર્કિનેચરના મનમાં બીક ન રહી. એને જીવનદાન મળ્યું.

THANKS

